

వ ర్త మ పత్రిక

Vol. 10.

నంబరు 100

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 16-వ తేది మంగళవారము

No 165

ఈ పత్రిక యొక్క స్వంతము, ఆశ్రయమున నున్నది.

నంబరు 100

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు

పు న మ యి న మండు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనములోకి ప్రసిద్ధిపడెడిదియన్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశర్మమౌచినిగల మాయమందుగాను సకలుమందులవలన పోషకముగలుగును. చుంచభాషచీటిని చూచికొనిన మౌనముగలుగుదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు కెట్టివీధి, మదరాసు.

సావిత్రి నాటకము

బ్రహ్మ శ్రీరాముల సచ్చిదానంద శాస్త్రి
విరచితము

ఈ నాటకము శ్రీ మైలవరం బాలభారతి సమాజమువారిచేతను, శ్రీ శ్రీరామాంజనేయ నాటక సమాజమువారిచేతను పెక్కు సార్లులు బెజవాడ ఏలూరు చెన్నపురి మున్నగు పట్టణములందు ప్రదర్శించబడి ఆంధ్రమహాశయులచే చాల ప్రశంసించబడినది. దీని వెల రూ. 1-0-0 వలయువారిటుల ప్రాయవలెను. (1923)

ఫెండు అందుకో, బెజవాడ.

బెన్టుఫాన్ టన్ పేనాలు

ఈ నెలవరకు సగముధరకు అమ్మబడును

ఈ పేనాలను సీమలోనుండి రప్పించబడినది. దీనికి క్యాంబ్రే పోలి వేయున్నది. దీనితో వాయుటలైన అక్షరములు ముద్రించుటలనె మధుగ వ్రాసును. ఈ పేనాలకు తెప్పించు కొనువారికి సగముధరకు యివ్వబడును. 0-12-0 మాత్రం

M. మాంసిలానుచే అందు కంపెనీ

6 బెంబులయ్యకవీధి, సా. గరుపేట, మదరాసు.

ప్రకటన

ఆంధ్ర ఆయుర్వేది ఫర్లసి లిమిటెడ్
185, మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

మద్రాసు, జార్జిటవునులో నుండు మన్నెడివిధికి సమీపమున బ్రాడ్వేలో నెం 184 రు గల భవనమునందు ఒక శ్రోత్రాంధ్రుని ఏర్పాటుచేయబడినది. ప్రజలకు యిందు మాత్రముగా సంకసముతో తెలియజేయుచున్నాము. దాక్టరు ఆ. లక్ష్మీ శర్మ బి. ఏ. ఎమ్. బి. సి ఎమ్ గారు ఆదికారములన్న కఠిన రోమలందు సాయము 7 గంటలకుండి 8 గంటలవరకు ఆచ్యుట నుండురు. ఔషధము అన్నియు క్యాటలాగు ధర వీక్షణ విక్రయించబడును.

జ్వరహరి

సీసా 1-కి వెల 0-12-0. వి. పి. సహా 1-2-0.

జ్వరహరిని అయిదవూటలు సేవించి పట్టు విడుపు జ్వరములు, చలి పురాణజ్వరములు మొదలగు నవస్త్ర జ్వరములు మానును

కలరా మాత్రలు

డబ్బీ 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ. 0-6-0.

కలరా ప్లేగులతో బాధింపబడిన అంటుబాధ్యము.

కలరా లోనిన పెంటుకే మందును తీవ్ర అవశ్యకము.

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి.

వెల్లింగుటన్ సినీమా

18-10-28 కనివారము నుండి 19-10-28 తేది శుక్రవారము వరకు

కనివారము, అదివారములందు మాత్రమే షోలు 0-15 గం

ప్రపంచ ముకేటిన ఆశ్చర్యమును కలగజేయుచున్న

ఇన్ డి-జేన్ ఆర్ట్

బు ఫ లో బి ల్

అను గొప్పబాటకము ప్రదర్శించబడును.

నటకు లందఱు నున్నట్లు.

5, 6, 7, 8 షోలు. రెండవ షోలు 8 షోలు గలవు

గామాంట్ గ్రాఫిక్, వికీరములు కూడ చూడబడును.

అన్ని రకముల

నెప్ట్యూ పాన్ టన్ కలములకు

గోదావరి జిల్లాకు మాత్ర 25-9-28 వ తేదీనుండి,

సోల్ ఏజెన్సీని

ఇంగ్లీషు నైకల్ అండ్ మోటారు ఇంజనీరింగు కంపెనీ వారికి వచ్చియున్నాడు. గాన బోటుగాను, విల్లెక్ గాను కొనగలవిన వర్తకులు, యితరులు మాకు వ్రాసి షోలు యితర వివరములు తెలుపబడును. వై. కృష్ణమూర్తి అందు సచివ.

జనరల్ వర్తకులు, మెయిన్ రోడ్డు, బాబుపల్లె.

కవహరి

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0 వి. పి. సహా రూ. 1-4-0

దగ్గు క్వానకోశములందు బలహీనతలన ఏర్పడును. ఇది అనేకవిధములు తైత్వమువలన ఏర్పడిన దగ్గు. శిశికాలమున ప్రబలింప దగ్గు క్వానకోశము మాత్రమే నాశములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బుచును. తయిదగ్గు. దిగుకు సేర్పడవలసిన మందు దగ్గు విధమును బట్టి యుండును.

కవహరిచూము

చిన్న డబ్బీ 1-కి 0-10 (6 డబ్బీల మందులవి) 1-కి రూ. 2-0-0

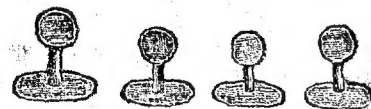
ఈ చూమును మామూలికావే చేయవలసినది.

కగ్గు, ఉబ్బుచును, కాపీ ప. వైద్యులకు మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంటకును కొనుగోనినది.

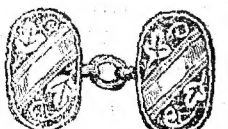
అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు - బొంబాయి.

మే మేల స్వల్పవస్తువులకూడా తయారుచేసి,

సిద్ధముగా యుంచుకొన్నాము.

అను విషయములు తెలిసికొనుటకు అందరుకోరుదురు.

మానద చాలా కాలమునుండి లావాదేవి చేయుచున్న కాతాదారుల

ప్రోత్సాహము, ఉద్దేశముపైనే వెండి, బంగారు బత్తాములు, కఫ గుం

డిలు, పాల్లు మొదలగునవి కూడ లాభమునే ప్రధానముగా యోచించక

సహాయముచేసి సిద్ధముగా యుంచుకొన్నాము. కరంబంగారు, పివనెండికి పూచీకట్టబడును.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

నగలవర్తకులు, 25 చెనబాబుకోడు, మద్రాసు.

ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు

(స్వకీయ విలేజ్ నుండి)

ప్రథమ దినోత్సవ (గత సంవత్సరము)

రెండువందల డిగ్రీలు

అక్టోబరు 18:—(బ్రహ్మశ్రీ కాశీభట్ట కుబ్జయ్య కాశ్రి గారు 'రెండువందల డిగ్రీలు' అనే ఉపన్యాసము బుచ్చయ్యపాడు భాగ్యలక్ష్మి పాఠశాలలో ప్రవేశముగా విశేషంగా ప్రకటించబడుచున్నది. ఇది సర్వముగా ముచ్చట కట్టించినప్పుడు రచనా విధులను ముచ్చటైన గానములు లేవనియు, పూర్వము మతభేదముల భావాభ్యుపాసములను మహాకావ్య వాహినీరసముల ప్రజలవలన మాస్యాదించుట కనుగుణిగా రావలయుననియు చెప్పి బంతులుచేతనే సాంస్కృతిక సంప్రదాయములు భారతదేశము నంతటా ప్రవేశముగా నెలయు ముందేదినయు, విధాత కవి కవి గానములు ఆనందములు బ్రహ్మలు గలరనియు వీరిలో కవియే మాత్రము కవిత్వోపకారి యనియు, వీరికే కావ్యరచనమునూర్పుయని విశ్రుతముగా చెప్పించిరి. కావ్యరచనములో మొదటి కావ్యమును రఘువంశమును కవిమహాకవిగాడను కవిగాను రచించినయియు, ఆ కావ్య రసాగ్రహము వాగుగా చలించువారికి భావాభ్యుపాసన కష్టకరమైనది కలెచ్చిరి. ఆ కావ్యముయొక్క శైలిని గానము కల్పించిరి. ఈ కావ్యమును మల్లి నాధుడు లోకము 80 పండుల వ్యాఖ్యానములు విరచించి యున్నారనియు (పేర్లుచదువడము) యింకను అనేక విధానములు వ్యాఖ్యానము రచించి యందు బడత యీ కావ్యముయొక్క ఆకర్షణను మరింత వ్యక్తముగా చూపిన ఉపన్యాసములు తెలిసిరి.

కావ్యకావ్యమును గురించి విమర్శించు ఉపన్యాసములు యెట్లు చెప్పిరి. రి. కృష్ణమూచారి యనువారరఘువంశవిమర్శనలో గవి రఘువంశమునే పేరుచెట్టుకుట గానమును శిక్షించు కొని, కాశీభట్ట నూర్పున. కవియే కావ్యమున కుత్సాహముగా నిరే ణించి ఈ కావ్యమును ప్రాసముగా గానమునే "యాజ్ఞానకృపా వా" మొదలుకు శేషములన్నియు రఘువంశ ద్వేషించి యె యో గించినయియు ప్రాసమున్నది ఇదిగదా. వివిధములనే మాట ముగా జేయవలెనని రఘువంశముతోనే కావ్యమును (కా రంభించియుండును. వలెయు "ఘనాభావనమునకే" అని బహువచనమున కెప్పుడ రఘువంశమున కేర్పే అని యేకవచ నమునే యుపయోగించి యుండును. ఈ బహువచన ప్రయోగము కావ్యమున కర్థింపబడినవారందరును మాట్లాడుచున్నట్లులేదు. "వైకృత్యో మనర్పాకు" అని వైకృత్యరసపు రఘువంశము నకు మాటకొని కవి కే. తోర్తిగా చెప్పి మిందే శ్రీయారా యలవారు రఘువంశ కవి. మాటకొని గా నిరేంపించి చెప్పటకు దగు వాధారము కానరాదు. వీరు ప్రథమశ్లోకం 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 లో రఘువంశమున కుత్సాహముగా నిరేంపించి చెప్పిరి. పరిశీలించి చూడనిదియు సరికాదు. ఈ గుణము లన్నియు రఘువంశమునకంటే విశిష్టములను సమగ్ర ముగ గమనించుచున్నది. కవి కావ్యాదిన నూర్పునకావాలకు గల ప్రధానగుణముల కర్థించి వెంటనే యీ గుణము లన్నిటికిని లక్ష్యభూతునిగా విశిష్టమహారాజును కర్థించెను. 16 వాక్య ములు ఉగావరణముగా విశిష్టమహారాజు కర్థించబడి నట్లు చూపుచున్నది. ఇంక వికరణమును వివిధము మిగిలిన రాజుల కర్థించలేదని ఉపన్యాసములు అభిప్రాయము నివ్వచు నట్లు చెప్పిరి.

అచార్యులవారు విశిష్టము రఘువంశరాజునకు దంపి యగుటచే దొలుపబడెను గాని ప్రధానముగా దంపి కర్థించబడ లేదను భావమును వ్యక్తము చేసిరి. ఇది సరికాదు. ఈ కావ్యమున గల 19 శ్లోకాల 1, 2 లలో విశిష్టమహారాజు 8, 9 లో రఘు వంశమును 5, 6, 7, 8 లో అజయమహారాజు 9 లో దశరథమహారాజు 10, 11, 12, 13, 14, 15 లో శ్రీరామమహారాజు 16 లో పరి కరణము 17 లో అభిమతమహారాజు 18 లో నివర్ణము మొదల ముదయునకు ముగించి గల 21 లో రాజుల చరితములను 19 లో అన్ని శ్లోకాల చరితముల కర్థించబడినది. దీనిబట్టి చూడ కావ్యంబులవారు ప్రధానముగా రఘువంశమును, ప్రథ మభావమున విశిష్టమహారాజును ముఖముగానే విశిష్టము కర్థించి కావ్యమున వాచార్యులవారి యూహా వాధారము లేదు. కవి రఘువంశమునే పేరుచెట్టుకుట గానము రఘువంశమునకే నడికాదు. "కర్తవ్యత్రేతనా కావ్యా వాచార్యులవారు"

అను వాచార్యుల నిత్యమును ననుసరించి, యేదో యొక పేరు చెట్టు కేకాని మరేపేరును నున్నట్లు గోచరముకాదు. కావ్య ముల పేర్లు సామాన్యముగా నట్లు కథలని యేకతము కాక యింది చెట్టుకడిగిగా గానముచున్నది. కాశీభట్ట ను "వైకృత్యో మనర్పాకు" అని వైకృత్యరసపు మాటకొనిగా కర్థించి, యేకవిశ్రుతుల దేగు నివ్వెవని విడిచి, విశిష్ట మహారాజునకు గవిని విశిష్టమహారాజు లాకర్థించెనని ము రించుచున్నది. ఇట్లుచేయు సామాన్యతను విడిచి ననుటకు పిలువెను. ఈమధ్య ముఖ్యము పంకజర్త "వైకృత్యమనఃప్రభ వో కావ్యావంశమునకే" అని పంకజర్తముగా కాశీభట్ట కావ్యావంశము లెఱుపుచున్నది. కావ్యమున విశిష్టమహారాజును కావ్య కవి రఘువంశమునకంటే విశిష్టమహారాజు గోచరముచూపుచు. అందుచే విశిష్టమహారాజు రఘువంశమునకు మాటకొనిగా కర్థించెనని మాట చెప్పవచ్చును.

కాశీభట్ట రఘువంశమునకు చేసిన వర్ణనములు ఇంక వికరమైనవానితో బోలియుండుటనుగూర్చియు, మహాకవిమ మునుగూర్చియు ఉపన్యాసములు వివరించెను. కవి కావ్యావ మున భర్తయొక్క ముఖమునకును దుఃఖించుచున్న యిట్టి కష్టము భారతీయసాహిత్యము సచితసాహిత్యముచే కావ్య మేలెట్లుచెప్పి కావ్యమును ముగించెననియు కొందరు విమర్శించు చున్నారనియు, అన్ని కష్టములకు దను క్షిప్రునిరంతమున వర్ణించు నికరమహారాజుగాడ ప్రాసమునందునయు మాహిం చుచున్నారనియు, ఇట్టి యూహాకు దగినకావలయును కాన రావు అని ఉపన్యాసములు చెప్పిరి. ఉపన్యాసముయొక్క కడ పటి సుగముభాగము కవియొక్క రచనావిశేషమై యున్నది. ఆ యూహాకు వర్ణనముచేసి కవి యెట్లు విశిష్టమహారాజుని పోషించినది తెలియబరచెను.

ఆంధ్ర భాషావర్ణన విమర్శనము

ఇందును గూర్చిన వ్యాసము శ్రీ నందిరాజు చలవతికా వుగారి (యేలూరు)చే ప్రాయోగింపబడి. ఆయన రాకపోవుటచే శ్రీ తోత్తెల్లి నూర్పురావుగారు వానిని చదివిరి. ఆంధ్రభాషా విమర్శనము, వర్ణనల ముచ్చట, వర్ణన వ్యక్త్యయములు, వీనిని గురిం చి చెప్పి విదవ ఉపన్యాసమునందిట్లు చెప్పబడెను:

"ఆంధ్రభాషలో జీవంతములై నిల్చి భావ సౌకర్యము విరుద్ధము గాకుండ, భాషామధురము కనుపొందునై, నిరంతర పర్యవసానములై, సిద్ధి గాంచిన జీవ వర్ణనములు నిక పిం చుటకు గృహనిర్మాణము గావించవలయునని కోరుచున్నాను. సంస్కృత ప్రాకృతవర్ణనములు యినికి యాకారమేర్పరచితిమి. ఆ గృహనిర్మాణముయొనికి మతగిల్పించుచు ని వేర్తలు కోరి యున్నాడు. ఇప్పుడు నే నర్థించుచు నీ ఆంధ్రభాషావిమర్శనకు ఒక వర్ణనమును కవితాశేషముగల్గించు మని ఆంధ్రులకి కష్టమైతిని గాదు. తాటాకు మనయుంటున్నది చు ను విడిచిచెట్టుకులేదు. పండితుల నిరాదరణను పొందిన లేదు. గాంధీమహాత్ములనే మెలంకుచున్నది. ఆశ్చర్యమును ప్రాయోగింప ఒక ఆయుధ నిర్మింపవలెనని విధి మనయందున్నది. వర్ణనములకు ఆంధ్రవచనము ప్రవృత్తులలో నన్నిటికి సమూహముగా చెప్పబడుటకు ముఖ్యసాధన మేర్పడును. ఇట్టి ఆయుధ కల్పించవలెనని వాగ్వికారులగు ప్రముఖ పండితులు ఒక ఉద్వేగకల్పములను గ్రహించవలెను. ఇట్లే మట్టిగిల్పి కల్పములు కల్పముల గట్టచెట్టినది కలవు. యెడల యిందు ఏ తాటాకులని 'టా' ఉదాహరణముచెప్పిరి. 'టా' కారమునకు ప్రయోగములేపోవుట ల, శబ్ద వర్ణనములందులకు, క, మల కా సంయుక్తములు, శ్రీకారమున కా ప్రత్యేకవర్ణ మేమి యుత్పాదులకాచి వివర్ణింపబడెను. కావ్యరచన ననుసరించి తెలు గులో నందీయూర మేర్పడుట లేదనిరి. వివరములను చేయు మని యీ వ్యాసము కోరుచున్నది.

నన్నయభట్టారకుని వచనరచన

మ. రా. శ్రీ గొబ్బూరి రాఘవరావుగారు వీ ఏ, రాఘవరావుగారు 1917 సం. చెప్పి పురి ఆంధ్రభట్టారకుని వచనమున కీర్తిత ఆంధ్రవచన రచనాదేశా పరిణామము కావ్యావంశము ప్రాసీ రావునామెలు కలవల కర్థించి శ్రేష్ఠిగాని బంగారమునకును బహుమానముగా బొందియున్నారు. తర్వాత వీరు ఆంధ్రకవి వాఙ్మయ చరిత్రను రచించిరి.

ఈ సందర్భమున పరిశీలించుచు వీరున్నట్లు భట్టారకుని వచనరచనను గురించి నువ్వు గుంటకాలము వారి వ్యాసమును జదివిరి.

ప్రథమమున వాఙ్మయమున నేమో తెలిసి, ఆ ప్రథమమున వర్ణనకావ్యములే వెలసివో, సంస్కృత వాఙ్మయములో గద్య మెనకబడుటకు సామర్థ్యము తెలిసిరి.

అంతట ప్రథమమున ఆంధ్రమున సాహిత్యవర్ణనకావ్య ములలోలె గాక వర్ణనమున వచనముయోగింపబడినదని యు, సంస్కృతమున నిట్టి చ. ప్రాకావ్యములు స్వల్పముగ గల వనియు, ఆంధ్రమున కావ్యపు బాదులన్నియు, నియమింపబడిన చంపుపులేయు యెన్నవనియు నిర్ణయగ్రంథములు కొన్ని పాడనూపినను అట్టిది బహుస్వల్పసంఖ్యాకములై యున్న వనియు జెప్పిరి.

నన్నయభట్టారకుడు వ్యాసమున కలెనే ఆంధ్ర భారతమును చంపుతగానే ప్రాసననియు, తిక్కన ఎ. రా. ప్రకటనముగాడ నన్నయయొక్కవారిచే ద్రోశించియు జెప్పిరి. కాన వీరువున ను ప్రముఖగా వచనమునకు ప్రామాణ్యము దగ్గించిరియు, నన్న యభట్టారకుని ప్రాసలలో నూటికి 46 వంతు వచనము అనియు అతనితర్వాత వచ్చినవలె ప్రముఖగా వచనమును తమ కావ్య ములనుండి గ్గించిరియు, 17 వ శతాబ్దమునకయ్యె చమపూర వేంకటకవికవి విజయ విలాసమునందు నూటికి 4 ప. క్షేత్రము మా త్రయేన వచనము నుపయోగించె ననియు జెప్పిరి.

వీరవ ఆంధ్రమునాభారత ప్రకాసన గొంతజేసి నన్నయభట్టారకు దురజించిన 14205 పంక్తులలో 6505 పంక్తులు వచన మని నిరూ పించిరి. నన్నయయొక్క రెండు భువముగ విభజించి వానికి నిన్ను రమలనియు రసవంతములనియు చేర్చి నిన్నురమైన వచనము ఉపకరణము కాలములకును సమన్వయార్థములకును కట్టికట్ట ను గద్యమును యుపయోగింపబడిన దని జెప్పిరి. రసవంతమైన వచ నము విధానిరణములకును వర్ణనలకును యాభివినములకును భ వికములకును వ్యక్తికా కావ్యవిషయములకును సంకీర్ణములకు ను యుపయోగింపబడినదని తెలియజేసిరి. భాషితులలో సంభా వణమును వాదనమును ఉపన్యాసములను ఉపదేశములను, భర్తవ సంగములును గలవని నన్నయ వచనమున రచనా మైన వచనముగూడ పరమ ప్రయోజనకారిగా నున్నదని జెప్పిరి.

కథా "వరణభాగములందలి వచనము" నన్నయభట్టారకునకు ప్రథమముగా ముద్ర పుస్తకమును విడిచెను యీ వాఙ్మయ మనోజ్ఞత్వము, గాంధీయముగల్గి యర్థసౌలభ్యము చెడకుండ జపముగల్గి శయ్యా గౌరము సంతోషము జేయుచుం డును. ఆచ్చటచ్చట నులభించుసంస్కృతపదములు విశేషముగా కేర్పబడియున్నవి. నన్నయభట్టారకునకు వచనములోని ముఖ్యలక్షణము లు ముద్రపర్చును, గాంధీయము.

ప్రాకృతభాషితులు లకు వచనములోని వాక్యంబులు చాల మువల. ఇది యంతయు యాచితముగానున్నది. ఉపన్యాసము లందలి వచనమునందు నన్నయభట్టారకు యొక్కవర్ణన ర్థి సామర్థ్యము విశేషముగా గమనరచెనని జెప్పిరి. ఉదాహరణ అక్షరములు 6, 121, 28, 80 యాక్షరములు గూర్చిన వచన రచనలు భిన్నముల సమలసమాదేవులు గావించిన దిగ్విజయార్థము నందును తీర్థ వివరణము లందును వెల్లడవట్టి గాననకు మున్నవి.

వర్ణనల మరయోగింపబడిన వచనమునందలి వాక్యములు కకు దీర్ఘములనియు, సాధారణముగా వర్ణన కాలిగముల నియు, దీర్ఘముల సమాసభూతములనియు, జెప్పిరి. ఉదా హరణమునకు కొన్ని వర్ణనలను జదివిరి. నన్నయభట్టారకునకు వర్ణనలలో భాగములను గురించియు, సరసా జపముయొక్కయు, వర్ణనల యొక్కయు, మాటలజాతుల వర్ణనలను, జీవవాక్యముల వర్ణనలను, మనోవిషయ వర్ణనలను, రసములను, మనోవికార ములను మొదలగు వర్ణనలకు అన్ని వర్ణనలు జెప్పి ఉదాహరణ ములను జూచిరి.

అంతట వాక్య రచనాక్రమము గురించి విశేషము గాజెప్పిరి.

ఆచ్చటచ్చట మనమునందలి యాదోగమును స్వల కాలములకు మనములకు మనకృతీరములయందు బాదనూపెను వికారవర్ణనలను నూడిచుటకు మువవాక్యములను అనం ప్రాకృతవాక్యములను యుపయోగించుటనని తెలిసిరి. వీటిల్ల విమగుత్తుటను. సంస్కృత మూలమునందనే విధములనుగుత్తుట చేదువర్ణనలు, రచనలను చక్కని యూహాయములచే మిక్కిలి సౌగంధికరచి యాంధ్రభారతమును మనోజ్ఞతరముగ జేసినది తెలియజేసిరి.

గుణములు రీతులు

శ్రేష్ఠ, సుమధుర, సుమత, పిశస్సు, అనువాదము గుణములు కల్పసంబంధము గుణములు, అర్థశ్రేష్ఠ, పోదార్థము, కాంతి, సమాధి లనునవి అర్థగుణములు:—

పత్రికా ప్రకటనము
నిజటికలనే పరివర్త్యుత్రిక యీ యేడును రెండు నెలల
కోకసారి ప్రకటింపబడినది. ఈ సంపుటములో కప్పుబాధ భూ
పాలనరచిత మగు కప్పుబాధ రామాయణమును ప్రకటింపదలం
చితిమి గాని సంపుటప్రతి దొరకనందున వారిభట్టు నారసింహ
పురాణము (కత్తిరభాగము) నారంభించివారము. ఈ వారిభట్టు
మత్స్య వ్రతకాణము, కరాచాపురాణము, భాగవతములోని కొన్ని
స్కంధములు రచించి ప్రసిద్ధపడసినవాడేని వందేరిలోక బేలం
గ్రును. ఈపురాణమును, శిరకవి పెదనాధుని లక్షణసారము

కల్యాణం, అక్టో 15—జూన్ 26 వ తేదీన మహావృద్ధి
సంరక్షణాలయము వారి 42 మంది విద్యార్థులు చనిపోయి
నట్లుగా, ఆశ్రమమును కట్టిన కల్పాక్షర వాగ్దేవసాధ
ను పోషించువారు ఆశ్రమము కేసరి. మానవులలో ప్రకరము
యగు ఆయన నిర్వహణలోగ తొందరగా కట్టుకును ముగించి
నంది చనిపోవుటకు కారణమైనందులకు ఆశ్రమము 2 వ ప్ర
శ్న మేజన్రిబ్లమెంట్ హాజరుపెట్టింది. రుక్మిణి, వేణు వామినమై
దు విడుదల చేయబడిన, విచారణజరుగును. (అ. ప్రె)

చెన్నై ప్రచారిణి సభ, ఆయుర్వేద ప్రచారిణి సభ,

41, హానినోడ్డు, పుదుచ్చేరి, మద్రాసు

దేశీయ వాణిజ్య కమిటీ వారిచే యేర్పాటు చేయబడిన కమిటీవారి చివరి సమావేశం వారికి ఫిబ్రవరి నెలలోనే చేసిన అనగా 6 లేక 7 మూసలనుండి వారియొద్దనున్న ఆ విషయమై పని చేయవలసిన బాధ్యతను విషయము ప్రజలందరికి తెలిసి యేయవలసి. సామాజిక, రాజకీయ శాసనభలలో జేరియ వైద్యమునకు తగు ప్రోత్సాహము నొసగవలెనను తీర్మానము ఆమోదించబడి నువారు 2 సంవత్సరము లైనను యంతరమున ఆవిషయమై యేలాటి ఏర్పాటును చేయవలెనను, నిలిపివెట్టుటకు మామూలుకద్దరి ప్రకారము ఈ కమిటీవారి దొరకినవారికి సహాయక చేయవలెను. సర్కారువారు తమ కీర్తనలచే విషయములలో నిలువ కమిటీలను ఏర్పాటుచేయుటవారికి మామూలు కంప్రమే. ఆయుర్వేద విషయమునందు వారి కంప్రమే వాగుగా ఫలితమునది.

ఎంతకాలము దనుక వి. ఎస్. ఎస్. వైద్యులు మన దేశ జంతు ఆస్తిశ్రులందును, వైద్యపరీక్షలందును ముఖ్యోద్యోగముగానుండులో అంత దనుక ఆయుర్వేద వైద్యులకు ప్రోత్సాహము ఒకపదము కష్టమునది చేయు లక్ష్యము వాగుగా గ్రహించును గా.

దీనిని చక్కగా గ్రహించిన కరువార్త జనము 2 విషయములు క్లిష్టములైనవేయవలెను.

(1) ప్రస్తుతము దేశముందు అంతయు పని చేయుచున్న ఆయుర్వేద వైద్యులకలకులకు భవ సహాయముచేసి, ప్రోత్సాహము నొసంగి, సరకు ఉత్పత్తిమునకై పాటుపడుటకు తగు యోగ్యతగలవారికి తోడ్పడుచేయుట.

(2) ఈ విషయమై తగిన అందోళనము విడువక నలిపి, దీనిని బహుళ మర్యాదలతో దొరకినవారికి గ్రహించుటలు చేయుట ప్రస్తుతము అంతయున్న ఎన్నికలలో మోడీ శాసనసభలో అభ్యర్థి అయిన ఆయుర్వేద వైద్యులకు ప్రోత్సాహమును గల మనియో అవిషయమున శాసనభలలో గట్టిగా పనిచేసెదమనియు పూచీ పడవలెను. ఒకరకమున ఆయుర్వేద వైద్యులకు ఆయుర్వేదాభి మానులను ఉపేక్షించు అదనమువారు గారిని అభ్యర్థించు గ్రహించవలెను.

ఈ విషయమున ప్రజలకు అధికమగు ఉత్సాహము గలుగుటకు రాష్ట్రవేదిక, భాగ్యలక్ష్మి ఉత్సరదినములలో దాక్తురు ఆ. లక్ష్మీకలి, వి. ఎ. ఎస్. వి. అండ్ సి. ఎస్. గారు, పట్టణము నందలి వివిధభాగములలో మాజీ లాంతరు ఉపవాసములను యిచ్చెదను.

కరువ దినములందు ఆయుర్వేద విషయమున కయ్యారు చేయబడిన ఆయుర్వేద కౌసుధములను 9-10-28 తేది ఉదయమునండి 7-11-28 తేది సాయంత్రమునకు మద్రాసు, పుదుచ్చేరి, హానినోడ్డు, 41 న నెంబరు కల భవమునందు అనగా ఆయుర్వేద కళాశాలలో ప్రదర్శించబడును. ప్రదర్శనము ప్రతి దినము ఉత్సాహమును 2 సంవత్సరముల సాయంత్రము 6 గంటలకు తెలుపుచే యుండును.

మద్రాసు ఆయుర్వేద కళాశాలకుందు ఆయుర్వేద పండితులచే కరువ కార్యమును గురించి ప్రత్యేక ఉపవాసములు యిచ్చెదను.

ఆయుర్వేదమునందు అభిమానులగు వారందరు విచ్చేయ (పార్టీలు, స్త్రీలకు ప్రత్యేక భవ మేర్పాటుచేయబడును.

ఉపవాసముల కరువ ఉత్సాహమున కేంద్రములలో తెలుపబడును.

వివరములకు ఈ దినపు విలాసమునకు వ్రాయవలెను. కార్యదర్శి,

శ్రీచెన్నై ప్రచారిణి ఆయుర్వేద ప్రచారిణి సభ, 41, హానినోడ్డు, పుదుచ్చేరి, మద్రాసు

జగులూపాషా

బిటనుపై కోపపరమకు డగుట

1921 లో నాయన పరిశీలన తీరవాక్యములను జ్ఞాపకము తెచ్చుకొంటున్న జగులూపాషా గారు బిటను ప్రభుత్వమును తన కాజీలు విరోధులగుట నివృత్తిపాతముగా నిందించెను. నిరుడు 28 వ తేది నొసంగబడిన ఈజిప్టు సంస్కరణల ప్రకటనలను ఖండించెను. దానిమూలమున ఈజిప్టు వచ్చిన స్వాతంత్ర్యము వట్టి బూటకమని నిందించెను. ఈ విషయముగా నున్న విషయము:

ఫిబ్రవరిమాసపు స్వాతంత్ర్య పత్రికలు ను దేశమునకు సంభవించిన అధమ యశస్సుగా నేను పరిగ్రహించుచున్నాను. నేను దేశముయొక్క క్రాంతిధిగానని, ప్రత్యేకగ్రాంతి శక్తిగా నునగాని దానికి అంగీకరించలేను. ఆ సంస్కరణ ప్రకటన ఈజిప్టు (రాజకీయజ్ఞము) జేయుటయే కాక ఆంతరంగికపరిపాలనకు అడ్డువచ్చుచున్నది. అది ఒక మోసము, దానిమూలమున ఇంగ్లాండుదేశమునకు ఈజిప్టులోగల స్థానమును నడియిన మార్గమునకు దెచ్చి, రాజకీయార్థములకు, దేశములకు తరస్కరించబడిన తమ నిరంకుశత్వమును శాస్త్రమునకు మాగును సుస్థిరము జేయవలెను. ఇప్పుడు మాచర్యమును నిరుపయోగములుగాను, మా ప్రయత్నములు నిష్ఫలములుగాను జేయును. అందుచే దీనిని దేశము లెవ్వరు నంగీకరింపరాదు.

జగులూపాషా గారు, ఈజిప్టు మంత్రులను విదేశములకు పంపుటనుగూర్చి యావిధముగా యోచన జేసిరి:

ఇప్పుడు నిజమింకాడెడ వారందరకు బిటను రాయ వారుల నాధురే. ఈజిప్టు విషయములందు వీరి యాలోచనలైన నైకోమను. పకటనకు సమర్థించిన వారితో మేమెన్నడును ఏకీభవించవలెను. వారిని ముగించు ఉత్తరదక్షిణాధిపతులను గలంతయేమో గలదు. కనుక వారితో వివాదములు బడయట దుర్లభము. ఈ వివాదములందు పక్షములవారికి కరువలసి నదిగాదు, దేశాభిమానులకును, దేశద్రోహులకు కరువలసి యున్నది.

జగులూపాషా తన కేకాంతరమునకు పంపబడినపుడు కడిన కన్నములను కట్టి బిటనునైపులు తానులేనపుడు తన గృహమును, స్త్రీలగుటలను ననా నెదకుటనుగూర్చి కెప్పునప్పుడు కడ్రుండి నీరు కారజొచ్చెను. సభికులు "నరంకుశత్వము మాపు మాపుడు" అని కేళువేసిరి. జగులూపాషా గారు యిట్లు చెప్పిరి:

కొందరు మమ్ము "మా కార్యక్రమము" అని అనుకుందురు మేము కార్యక్రమమునుగూర్చుకొనుటకు ఒకకమిషన్ కేటించిన వారముకాము. మేము ప్రతినిధులము. దేశముయొక్క అభివృద్ధి మును జెలియజేసివారము. మేము దేశము, దేశమేమేము. సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యముకన్న నేనకార్యక్రమము మాకు లేదు. అయ్యది సంప్రాప్తించినదినక నేను ఉపస్థానింపను, ఇప్పుడు జగులూ యుద్ధము స్వాతంత్ర్యమునకు ప్రోత్సహమును స్వేచ్ఛకు నిరంకుశత్వమునకు జరుగుచున్నది.

ప్రస్తుతపరిస్థితిగూర్చి జగులూపాషా గారు చెప్పిరి.

"ఇప్పటి పరిస్థితి 1882 నుండి యెన్నడు లేనంత విచారకరముగాను, కలవరముగాను, భయంకరముగాను సంభవించుచున్నది. కలిపాలనవిధానము ప్రత్యేక సరికట్టును వారికి నెట్టి అభికారము నొసంగక, యెట్టి మార్పులకు నరకాళము జేయవలెను. ఎన్నికలశాసనము ఎన్నికలయంతరముగాను కట్టింది కేవలము నియమితోబోగములు గావించినది. నూతన శాసనములు స్వేచ్ఛకు నశించినవి, కలికలనై నిర్బంధము గావించి ప్రజాభిప్రాయము వెలియబడుటకు ముఠేయింప జేసి నవి. ఇండియన్ చట్టు ఈజిప్టును అశాస్త్రీయముగా అకర్మకాదంబుకట్టు గావించి రాజకీయ శైలిలను బిటనువారి యధీనము జేసెను. విదేశీయోద్యోగుల కలివముల శాసనము బట్టులందు కర్మములు నిధియుజేసి ఈజిప్టు కట్టిలాభము నొసంగుటజేయె. పరిపాలనయందు బిటనువారి బోక్సము వారు కా లోలగిట్టును, బిటను ప్రతినిధి యాదికరకు కలిక జోక్యము కలుగజేసికొను. ఈ కమిషన్ పూర్తిగా పరిష్కరింపలేనపుడు పార్లమెంటునకు ఈమార్పులు లన్నిటిని కడు చేయవలెను. (అంతకు బిటను)

వృత్తాంతలేఖలు

ఉయ్యూరు

(ఒకని లేఖరినుండి)

ఆక్టోబరు 12:—మౌగ్రామముందలి జనసంఖ్యలో రమారమి 5000 జనులు మరమ్మదీయులు. కడదిన మూడుసంవత్సరములనుండియు నీయూరు ఆసహ్యోద్యమమునకు కేంద్రస్థానమై చుట్టుకట్ట నెండ్రిగ్రామములకు ఉద్యమప్రచారస్థానమై యుండెను. ఆంధ్రదేశముందలి నుతనీధివాదులు లనేకు లీగ్రామమునకు వచ్చి ఉపన్యసింది యుండిరి. మహాత్మాగాంధీయు. 1921 సంవత్సరము బాంధ్రదేశ సంచారము చేసినప్పుడు ఈ గ్రామమున పరినిమనము లాగెను. కాని మహాత్ముదీయవాదులకు లెక్కకు నీయూరు దహుచేసి యుండలేదు.

జనాబ్ డి.బి.ఆర్. అలీషా విగారి నెన్నియో పర్యాయములు మా గ్రామమునకు దహుచేయవలసినది యుత్తరముల మూలమునకు, ఒకటి రెండు పర్యాయములు వారి స్వస్థలమగు పీఠావరమునకు స్వయముగా వెడలి యాహ్వానించిరి. కాని నిందితకార్యాకర్తులగు వారికి నీలు చిక్కినది కాదు. ఈ పర్యాయము వారు, యావద్భారత భిలాఫల్ ఆహ్వానమును సభ్యులను జేర్చుకొని, ఆంధ్రదేశ సంచారమును జేయును వెడవాడకు దహుచేసినప్పుడు మా గ్రామమునకు రావలసినది కోరితిమి. మా యాహ్వాన మంగీకరించి యానెల 11 కు లేచి మా గ్రామమునకు మోటారు మీద వచ్చియుండిరి. భోజనానంతరము మధ్యాహ్నము మొక గంటకు యుద్ధాగ్రాంతి సభ జరిగెను. మా గ్రామముందలి బ్రాహ్మణపండితులు కొందరు మహాత్ముదీయ మతసంబంధమైన విషయములను అనేక ప్రశ్నలు జేసి తెలిసికొనిరి. హిందూమతగ్రంథములను వేదము ఉపనిషత్తులు మహాత్ముదీయమతగ్రంథములు ఖురాన్ లోని యాశ్శునూరియాలకు భిక్షులు లేదనియు రెండు మతగ్రంథములలోని శ్లోకములను, నూత్రములను, వాక్యములను చూచి సమాశ్చర్యములయందే సమాన భావమునందే యుపయోగించబడి యున్నవని సమన్వయముచేసి వ్రాయబడినవారి వ్యాసములను చదివి, వినిపించిరి. హిందూ మహాత్ముదీయసభ్యుల గోరవారందరును, దేశములో కలరలు నశించుటకు మార్గముగా నంతుననియు, ఆవ్యాసములను వెంటనే ప్రకటించవలసినదనియు నందరును వారిని కోరిరి.

సాయంత్రము మొగంటులకు కెద్రబళారన బహిరంగసభ జరిగెను. మహాత్ముదీయజనులకు మైగా నుండిరి. ప్రస్తుతదేశ స్థితిని, తొలియు, హిందూ మహాత్ముదీయ సభ్యులు, ధిల్లీ కాంగ్రెసు తీర్మానములు, రాబోవు కాళనాద కాంగ్రెసు సభకు ఆంధ్రదేశ భారము, ఈ మొదలగు విషయములపై రెండుగంటల వరకు సువస్థనించిరి. ముగియించి సభ్యవారములు కాస్త్రీగారి వేద విషయముల గుఱించి అరగంటమాట్లాడిరి. అనంతరంకట రమణయ్యగారు జ్వరముచే మాట్లాడకపోయిరి. కుదరములతో సభ ముగించబడెను.

భోజనానంతరము మహాత్ముదీయములకు ప్రత్యేక మొక సభ జరుపబడెను. హిందువులగుట నేకము సభకు వచ్చిరి. గంట కాలము ఉద్బ్రావయించి నిర్వాణకార్యక్రమమును గుఱించి మాట్లాడిరి. ఎప్పుడనుండి హిందువులగుట సభకు వచ్చి యుండుటచేతను వారిని బలవంత పెట్టుటచేతను అరగంటకాలము తెలుగునందు రాట్టుమనాత్తు ఖద్దరును గుఱించియు మాట్లాడిరి. వందలములలో సభ ముగించబడెను.

మరుదినము కుక్కవారముగుటచే మనీషం దుపర్యసేయటకు, మహాత్ముదీయము లనేకు లిచ్చుట నుండరని నది వారిని బలవంత పెట్టిరి. కాని వారి ప్రోత్సాహమునకు కర్నూలు వెళ్లవలసియుండుటచే అరగంటకు విలలేకపోయెను. ఆరాత్రియే వెడవాడకు ప్రయాణమై వెడలిరి. ఇట్లనే కరకపర్యాయము వారు మా గ్రామమునకు దహుచేసిన మహాత్ముదీయసోదకులకు తృప్తికాభింగము లేకుండనుండును.

చుండుకు నూనె

వెల సీసా 1-కి రు 0-6-0 వి. పి సహా 0-10-0 ఈ నూనెను రాచిన చుండు పొట్టురాలుట, జిల, గోకుడు పుండ్లు మొదలగునవి మూయును. దీనివలన వెండ్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగని బెరుగ గలవు. అమ్మలంజనము దీహ్ని మదరాసు బొంబాయి

హిందీ - తెలుగు

చాలశిక్ష 0-6-0

మొదటి వాచకం 0-6-0

హిందీ ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ 0-0-0

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు వీలయిన సులభశైలిని వ్రాయబడినది.

తపాల ఉత్తర ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము,

7, రంబు శెట్టిపిల్లి, మద్రాసు.

బందరు వార్తలు.

(స్వకీయ విలేజ్ రివ్యూ)

గాంధీయవాదుల జన్మదినోత్సవము.

ఈ ఉత్సవమును జరుపుటకు తగుయెట్లు చేయుటకై యీ నెల ౪, ౫ తేదీలను తిలక్ చావలో బహిరంగ సభలు జరిగినవి. చేయవలసిన కర్తవ్యమును నిర్ణయించిరి. ౬ తేదీ ఉదయము ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాజకీయ విద్యార్థులును కొందఱు పురపాలకులును జిల్లా కార్యదర్శిని కలవడినాడు. వారికి గౌరవము పాడుచు పట్టణ మంతయు తిరిగి చందాలను కనూజుచేసిరి. ౭ తేదీ ఉదయము కళాకాల విద్యార్థులు చురుకైనవలె గాంధీయవాదుల పటముల నలకరించి కార్యకర్తలను కృతజ్ఞులను చేసికొనినది. అప్పటినుండి సన్నాయిమేళనతోను, భజనలతోను, వాదనాగీతములతోను, జనజలధ్యానములతోను మహాత్ముని చరిత్రను పురమంతయు నూరగించిరి. ఉదయము ౧౧ గంటల లగాయకు బీదలకు విశ్రాంతి పలికెట్టిరి. సాయంత్రము వాటానగంటలకు మహాత్ముని చరిత్రను మరల మేళనతోను, భజనతోను, వాదనతోను ములతోను పురమును దూరేరించిరి. ఈ రోజున పట్టణమును గల దేవాలయములలో అభిషేకములను గావించిరి. సాయంత్రము అంగరేషికు లగువారికి కొందరికి కన్యకావధానము గావించిరి. సాయంత్రము జరిగిన బహిరంగసభలో కొలవెన్న రామకృష్ణ శర్మకాపు, ఆదర్శ బాపిరాజు, డి. వెం. సరసింహముగారు గాంధీయవాదులను తీవ్రముగా గూర్చి కంభిరీకృతముల నిర్వహించిరి. మొత్తముగా ఆ సభను పట్టణమంతయు జన్మదినోత్సవా మాటలో మునిగియున్నదిని చెప్పక తప్పదు.

భిల్లాభివృద్ధి మహాసభ.

చేక జనమహాభివృద్ధి పాటు కాకినాడలో జరుగనున్న అభివృద్ధి భిల్లాభివృద్ధి మహాసభకు ఆహ్వానములను జేయుటకు గాను ఉద్యమ ఆదర్శముగారు మద్రాసు వాస్తవ్యులు అబ్దుల్ రజీబ్ మరాఠ్ గారు 9-10-23 తేదీని మాపట్టణమునకు వచ్చేసిరి. ఆ సాయంత్రము తిలక్ చావలో బహిరంగసభ జరిగెను. ఆ సభకు చాలామంది మహమ్మదీయులు వచ్చిరి. ఆ సభలో అబ్దుల్ రజీబ్ మరాఠ్ గారు హిందూ మహమ్మదీయుల మధ్య మునుగున్న ఉద్దాఘాటములను రొక్కగంటకాలము ఉపశాంతి పొందిరి. ఆయనపద్యమును ఉదాహరించు విధిగారు తెలుగులో భాషాంతరించెను. సాయంత్రము ౭ గంటలకు వారు జిల్లా మిన వెన వెళ్లిరి.

వైశ్య సమాజము.

మాపట్టణములో నున్న శ్రీ శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామియాలయము వైశ్యసమాజముయొక్క అధ్యక్షుని కొరకము ఈ నెల 9 వ తేదీ సాయంత్రము ౫ గంటలకు కన్యకావధానము జరిగిరి. ఆయన మాటలలో జరిగింది. వాటిలోను అత్యంత సహించిన మోతే గంగరాజుగారు చాల మనోహరమైన ప్రారంభోపన్యాసము నిచ్చిరి.

ఆంధ్ర మర్కటైలు బ్యాంకు.

ఈ బ్యాంకు "ఆంధ్ర మర్కటైలు బ్యాంకు" అను పేరుతో నొక బ్యాంకును స్థాపించుటకు మా పురపాలకులు భోగరాజు శిల్పాభిసేతారామయ్య, పాలకులై రంగారావుగారు మిక్కిలి క్రధతో వేచిచూచుచున్నారు. ఇప్పటికి సుమారు 80 వేల రూపాయలవరకు షేర్లు చేయబడినవి. వర్తకులందఱు చాల నమ్మకముతో జేయుచున్నారు. కొద్దిరోజులలో షేర్లు దొరకుట దర్శనమయ్యెట్లున్నది. మొత్తము కనూజు కాదనమేన భవము ఒక లక్షరూపాయలకు మోతే. ఇందు చాలభాగము విక్రయే ప్రార్థియించిరి. మిగిలిన ఇంకొకభాగము ఈ నారముల బూరి కాగడవి కమ్ముచున్నారు.

వాయు వల రాక.

ఈనెల 10 వ తేదీ ఉదయము రయ్యలలో ఆంధ్రజేత సుప్రసిద్ధకానుకులలో నొకరగు దాక్టరు బ్రహ్మశ్రీమణ్యుల నులు మృణ్మణ్యుగారును, గోదావరిజిల్లా కార్యకర్తల సంఘకార్యదర్శి మొనగంటి తిరుమలరావుగారును కాకినాడలో జరుగనున్న 3౦ వ జేతయమహాసభకు ఆహ్వానములను జేయుటకు టకు గాను మాపట్టణమునకు వచ్చేసిరి. 10, 11 తేదీల సాయంత్రము సుమారు 6 గంటలకు తిలక్ చావలో దాక్టరు ను. మృణ్మణ్యుగారు ఆహ్వానములను ప్రకటించుచు గూర్చియు తిరుమలరావుగారు. కాకినాడ కార్యకర్తల ఆన విషయములను గూర్చియు సభ్యులైనారు.

బహిరంగ సభ.

10 వ తేదీ సాయంత్రము బహిరంగసభ నురవాడ రాధువర్యగారు మండ్లమరగిరములో ప్రారంభ మయ్యెను.

తరువాత మొనగంటి తిరుమలరావుగారు కాకినాడ కార్యకర్తల సంఘమును టకువచ్చేసిరి:—

"కార్యకర్త 3౦ సంవత్సరముల ఆంధ్రజేతయనకు వచ్చెను. కార్యకర్తల వివిధవిధాలను విచ్చియు ఆహ్వానములను సభ్యులు జేరియు కార్యకర్తలను జయజయముగ జరుపు బాధ్యత ఒక్క కాకినాడవాస్తవ్యులమీదనే గాక ఆంధ్రులందఱమీదను గలదు. కార్యకర్తలను జయజయముగ జరుపలేనట్లు సుమారు 2౫ లక్షలుభక్తులను మదిపువేయబడెను కర్మధి చాలామంది మారమే గలదు. కార్యకర్తల మోదగోరు ప్రతివాదులు కనీసము రూ. ౨౫ లా చెల్లించి ఆహ్వానములను సభ్యులు జేరలేనని కోరుచున్నారు. వేగమున టిక్కెటులు కొలదిగమోతేయందును.

కార్యకర్తలయొక్క విజయము సుజ్ఞాపనసేతులమీదనే యాధారపడియున్నది. కార్యకర్తల 1000 మంది వ్యవచ్చాదసేతులయొక్క సేర ఆవరణము. కార్యకర్తల మారకే మోదకమునని గాని తేక ఉత్తరముగ భోజనముపాటు మోదకమునని గాని సంతకము వచ్చిపోగాక తేకనాయకులసేక చేయుటయే ముఖ్యముగ మన మనందంతిని కాంతినిదేయటగా చేరలేనని గోరుచున్నాను. వాలంటీయర్ల హిందీలను నేర్చుకొను టిక్కెటవరకు. 20 మంది వ్యవచ్చాదసేతుల కొకసేకాధికతయందును. ఈ సేకాధికతలకు కాకినాడలో రైలువార్తల భక్తులు కార్యకర్తలవారే భరించి తీరగలదును. అట్టిజేకసేతులు కలిగినవలెను రిందరు కాంతినిదేయటగా చేరలేనని కోరుచున్నాను." తరువాత కాకినాడలో వారు చేయుచున్న కార్యకర్తల ఏర్పాటును గూర్చి చెప్పిరి. అంతట దాక్టరు ను బ్రహ్మణ్యుగారు ప్రస్తుత కర్తవ్యమునుగూర్చి టకువచ్చేసిరి:—

"గాంధీయవాదులు రైలుకు వెళ్లితరువాత కాగనోల్లంబునవిషయమున తేక మోదకము కిద్దమైనదియు వెలిసి కొనుటకై అన్ని ప్రాంతములయందు సంచార మొనర్చి కాగనోల్లంబున విచారణములను రోజురోజున ప్రకటింపిరి అందులో వారికి గుంబంధింపని కాననసభాప్రవేశమునకై యొకపాటిగా జేకములలో రెండుకేట తేర్చిడి కాగనసభాప్రవేశమును గూర్చి వాదనలతోపాటు బయట వెడలసాగెను. చివరకు కార్యకర్తల నాయకులందు మరమ్మరిశ్చాభిప్రాయము లే గుడి యెరియ భిప్రాయము లను వారు తేర్చిం చు కొనలేనని ప్రయత్నములు సాగి దీని పరిష్కారముకై మోదకు గంటలో జరిగిన కార్యకర్తలందును అలవాదము, బొంబాయి, వాగ పురములందున కార్యకర్తల కవిటీయందున తీర్మానములను జరిగి చిట్టచివరకు దీర్చియును జరిగిన ఆవరణముసభలో మోదరాజీరియమే ఆమోదింపబడినది. కనుక కార్యకర్తల బహిరంగసభాప్రవేశమును మోదాదేవమునకై షేర్లు చేయుటయే రాజగోపాలాచార్యులుగారు మోదలకు బహిరంగసభాప్రవేశమునకై కావలసిన కోరియుండవో ఇప్పుటి స్వరాజ్యపార్టీ జనించు యుండెడిది కాదు. దీర్చిలో జరిగిన రాజీరియమే ప్రజలలో నిరుత్సాహమునకు నిర్మాణకార్యమును కొనసాగించుటకు కావలసిన కాగనీతిను పురికొల్పకుండుటకు కారణము. దీర్చి తీర్మానము వోటివ్వలసినదని గాని వోటివ్వకదని గాని ప్రచారముచేయుటకు నీయలేదు. వోటివ్వకమునా లేదా అను విషయము వోటకులే నిశ్చయించుకొనవలెను. దీర్చిలో వారు గాగనీతి వారి యనుచులకును ఆంధ్రజేతయలో స్వరాజ్యపార్టీ ప్రతిభలు చాలామంది గలరని వందలి ప్రతిభయందెను. ఇప్పుడొకదానియొక్క నిజాని బయటపడినది. ఆంధ్రజేతయం వందలలోను గోదావరిజిల్లాలో ఒకరు కేపు స్వరాజ్యపార్టీ ప్రతిభలు తెలుసుకొను. ఆయనయను స్వరాజ్యపార్టీ సుబంధించుడు. దానగారు చెప్పుకొట్టు ఆయన ప్రతిభలకును కిద్దవచ్చెను. కాబట్టి ఇవివరకు కాగనసభలకు బోయినవా రేమిమహావారము చేసిరో, బోయినవా రేమిచేసెదరో మీరే ఆలోచించుకొని కాగనసభలను సహకారముచేయుటా బహిరంగసభల యను విషయమునుగూర్చి మీరే నిశ్చయించుకొన కోరుచున్నాను.

గాంధీయవాదుల విడుదలకు గూర్చి ఆ సేవకులకు బయటజేసినది. మన మందరము గాంధీయవాదుల కేటకు పూర్వము దీక్షతో స్వజేతప్రయత్నమును కట్టుచున్నవారము సహితము ఇప్పుడు కేటకు విజేతప్రయత్నములను భరించుచు గాంధీయవాదుల విడుదలకు గోరుట సహకారమునకు. ఇప్పుడు ఈ విజేతప్రయత్నము అలంకరించుకొని ఆయన విడుదలయ్యెదలకును మోదాదేవము భూటకును నిర్ణయించెనని యందును.

కాకినాడ కార్యకర్తల సంఘముగూర్చి తిరుమలరావుగారు మీకు చెప్పెమున్నాడు. ఆవిషయమునుగూర్చి నేను మీకు విస్తారము చెప్పవలసివచ్చెను. మేము ఇప్పుడును విజేతయినాడ కార్యకర్తలను ఆహ్వానములను సభ్యులను జేర్చుటకే మేము కర్మధిప్రవేశములం దెల్ల చాలామంది సభ్యులు తేరి మాకు దోడ్పడిరి. ఇందరు కాకినాడ చాలామంది సభ్యులుగాతేరి వివిధవిధాల విరాళములిచ్చి కార్యకర్తలను జయజయముగ జరుపలేనని కోరుచున్నాను."

తరువాత గు టూనుజిల్లా బ్రాహ్మణులూ వాస్తవ్యులు చింతకు నేని లోకయ్యగారు ప్రస్తుత సీటిని గూర్చి కొలదిమిమ్ములు మాట్లాడిరి. కార్యకర్తల సుమారు తొమ్మిది గంటలకు సభ ముగిసెను.

11 వ తేదీ సాయంత్రము తిరిగి బహిరంగసభ జరిగెను.

ప్రభువమున శ్రీయ్యత కలూరి రామారావుగారు ప్రస్తుత కర్తవ్యమునుగూర్చియు, వాఖ్యానములను గాంధీయవాదుల విరాళముల కార్యకర్తలను గూర్చియు కొలది సమయము మాట్లాడిరి.

తరువాత దాక్టరు ను బ్రహ్మణ్యుగారు గాంధీయవాదుల ఆహ్వానములను ప్రారంభించుటకు తీరుపడిన పరిస్థితులను గూర్చియు దీర్చి తీర్మానములలో నొకటినున్న విజేతయినాడ మోదరాజు యొక్క ఆశ్చర్యకరముగూర్చియు, ఇద్దరు కన్యకావధానము ప్రలభ గల విధిగూర్చియు సుమారు రొక్కగంటకాల మువచ్చేసిరి.

తరువాత తిరుమలరాడ మోదకసేతులను మోదకులగారు కాకినాడ కార్యకర్తల సంఘముగూర్చి చెప్పుకొట్టిరి. "మోదకసేతులూ, గుడివాడ, కైకలూరు, దివి, ఇందరు వాటానలూరాలతో 160 ఆహ్వానములను సభ్యుల టిక్కెటులు 18 కలిగి టిక్కెటులు మోతమే గలవు. టిక్కెటులు టిక్కెటులు ప్రతివాడికొకటి అనుభవము. కనుక ఆహ్వానములను సభ్యులు జేరలేదువారు కర్మధిలేదు కనుక మోదకే ఆహ్వానములను సభ్యులు జేరలేనని కోరుచున్నాను."

అంతట కార్యకర్తల సుమారు 8-80 గంటలకు సభ ముగిసెను.

నీటితీరువ యకిరము 1 కి దు 5-0-0 నుండి

దు 6-4-0 వరకు, వృద్ధి చేయుట

దొరతనమువారు, నీటితీరువను, వృద్ధిచేయుటకుగాను, చాలాకామమును, ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. కొన్ని సంవత్సరములక్రింద, నీటితీరువ, దు ౬-౦-౦ నుండి దు 6-4-0 వరకు జూస్తే చేయుటకు గలకారణము, గావకరణము, నుకువుగా, రైలు తిరుమలచే నుటకు, నెండుకు దు ౦-1-౦ ఒక అనా ప్రకారం, యకిరం ఒకటికి దు 6-4-0 అనునదియు, అందుమీద వర్షవచ వలచి నా మన తెలివితారు. అప్పుడు మనరయికు సోదరులు, అందరు, కలసి జూస్తే, నీటితీరువను, కట్టగూడద, తీర్మానించువారు జనులలో ఆంధ్రజేతయల జేగా దొరతనపువారు నీటితీరువను జూస్తే చేయుటకుమును అప్పుడు మానుకొనియున్నాను. ఇప్పుడు దొరతనపువారు, జూస్తే నీటితీరువను, వృద్ధిచేయుటకు సంకల్పించుకొని జూస్తే నీటితీరువ లెక్కలను, అదావుడిగా, కరణములజేత, తిరుమల చేయుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. గనుక, యిందును గురించి రైతు సోదరులు ముందు జరుగవలసిన తిరుమల కర్తవ్యమును యోచించి యీ అధిక నీటితీరువను కట్టకుండ, తొలగించుకొను కార్యకర్తలమును, పూనుకొందుకుగా, యిది ప్రార్థించుటయిది. దోడపాడు ఆచంట వీరయ్య

నోటీసు

తేలు రామానుజం కెంకటరాజుగారున్న ఆయనకు మాకును రామరామారావుగారున్న కలిసి వారి కుటుంబలభం నిమిత్తం చేయుచున్న కేవల్యాపారం నిమిత్తం మావద్ద బదులు పుచ్చుటకు యాజులతోగాను కదులున్న వారిపువ యంగరాలలో పుచ్చేయుచున్న పేను పెంతు సాపాటుగారికి కదుల పీనుచానిన పుత్తరం పకారం మాకు ఆయన ప్రానింపు పుత్తరమును ఆకసరించి వారితాలాను తయారు అయి నటుకుట్టిని కాయకు కగెకాయ నిల్పించుటకుంటిని రేపు లలో నిల్వ పుచ్చుటకుంటిని తయారు కలుసుకుకు మాకు పంపిడుటకు యేర్పాటు జరుగబడివున్నది. సదకు సరుకులయె యిరు యెరున్న కయము, వామిటు, తినుమును కగెకాయ పొందగూడదు. అట్లుపొందెయెదల సదకు అవ్యాళి కాంతములు మూలెటుకు యేవివమైన భంగము కలకలముచేరవు. పరిన్ని అట్లు పొందెడివారు వాల్ల జరుపబడె యా:పువచ్చుటకు బదులు పుచ్చుదురు.

12-10-1923 }
రాజమండ్రి, } కుందిరి వీరన్న.

ప్రాచీన ఆంధ్రులు - వారికి ఇతర దేశములతో సంబంధము

(హైదరాబాదులో శ్రీయుత శేకుమర్
రాజగోపాలరావు గారి ఉపన్యాసము)

24-6 శ్రవణము 1923 సాయంత్రము, హైదరాబాదు
లో ఆఫ్ ఐస్టన్ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సర్వేయింగ్ సమాజముగల
ముఖ, నిజాం హాల్లో ప్రజలముఖము, హైదరాబాదు, పక్షము
న, ఒకటివేలరెండువేల జరిగెను. నిజాం కలకాలము ఆంగ్లభాషా
వ్యాసములను శ్రీయుత శేకుమర్ వీరభద్రుడు ఎ. ఎ. ఎల్.
టి. గారు అగ్రాధిపతిత్వమున వహించిరి.

కుమార్తె బాబ్జియూ పరిశోధకులును, చెన్నపురి క్రైస్తవ
కాలేజీ ఆంగ్లభాషాసాహిత్యమునకు శ్రీయుత శేకుమర్
రాజగోపాలరావు డి. ఎ. ఎల్. టి. ఎ. ఎల్. ఎ. ఎల్. గారు
సమీక్షయనుగూర్చి బి. డి. ఉపన్యాసము నిచ్చిరి. అది సంగ్రహ
ముగా నీక్షింప నీయవలెను.

సామంతరా! ఆంధ్రులకు ఆదిమనివాసము దేశము
లోనున్న మీరు నన్ను గొనించి నేను కొన్ని మాటలు చెప్పకు
కనుక ఇచ్చినందుకు సంఘమువారికి కృతజ్ఞతాను వసము లాచ
రించుచున్నాడను. మీదేశములో నెన్నియోకానను అన్నవి.
పూర్వపితృ వ్యాపారములు కనుగొని ఉపరక్షములు
మీదేశమున దున్నవి. ఇచ్చటనుండి బయలుదేరియే, ఆంధ్రులు,
మహారాష్ట్ర, మధ్య, కేరళాదేశముల బయించిరి. ఇది ఆం
ధ్రుల దత్తవంశములో నున్నను, ఉత్తర సర్వదళము
నున్నను, మరెవ్వరు నున్నను, వారిపూర్వులు నేను నేనెచ్చట
నిజముగా ఉపన్యాసించుచున్నానో అదేకాదునుండియే వెల్లి
వెలుగుచున్నది. ఇతరదేశములందు చాలదేశములు అనాగరితము నుండిన
మన ఆంధ్రులు కొన్నితరమున బాంధి ఇతరదేశములతో వ్యా
పారముచేయుచు ప్రవర్తించిరి.

బుద్ధులముఖము వాదములను వ్యాపి ప నారంభించి
అశోకపు కాలమును ఆంధ్రులెల్ల ఇతరప్రదేశములు ఇతర
దేశములకు సహజముగా వచ్చి దానిని నిర్మూలించు
చేయుటకు ప్రయత్నించుచేసి చాలభాగము ప్రజలముగా
చుకుచే వాదమునా నానాటికి జీవించ నారంభించెను. అట్టి
తెలుపు అంధ్రదేశములో గోదావరి నదీతీరమున దేశమునెలదా
డిన నాగార్జునదేవుని ఆంధ్రరాజు దీక్షి పునర్జన్మముచేసెను. అమ
ముని కొంతసమయమున రెండుభాగములుగా విభజించి పూర్వ
పురానికి హిందూమతము శ్రీతరానికి మహాయాగమును
చేరుకట్టి కుల వాదములను వ్యాపి ప చేసెను. తనవారి చినా
గుడు అను ఆంధ్రులను గూర్చియు దీనిని అభివృద్ధి నొందించెను.
అట్టిసమయములోనే మనము సాధారణముగాను చినావంశ
దామయ్యకర్తయై చినావంశములను బట్టయొక్కయై వ్యా
పారము ఆంధ్రదేశములో జరుగుచుండెను. చినావంశమున కర్త
ము వాదములముగ్ధయై ఆంధ్రదేశముయొక్కయై కీర్తి
తమదేశములో వ్యాపించెనని. అప్పుడు చినావంశములో కాక
యొక అమలతో ధారము పనిచేయుచుండెను. అతనిది దేవములు
వాదములకువచ్చి నేటికీయుండుచేత దీనికి వివరములలోను
వాదములకు కనుక నే ఈసమయము మొట్టమొదట చినావంశము
ను తరువాత తరువాత జపాను, నుమత్రా, జావా, బ్రహ్మదేశ
ములలోను వ్యాపించెను. హయామకసాగున పా హి యా
అనువాదములు ఈ మతములయొక్క జన్మభూమి
వర్షించుటకు వచ్చి ఆంధ్రదేశమున
ఎందుకొకటిని చియున్నార. ఈమతములమైన కొన్ని
పుస్తకముల సహితము చినావంశములకు చెల్లినది. మ
రామాణములూడ కలకమునుండియే, జావా, బోర్నో యాద్య
ములకు వెళ్లియున్నది. అనేక స. వర్షములు ద
చుకుచే అచ్చటి భాగము, ఇచ్చట భాగము వ్యత్యాసము కన
బడుచున్నది. ఆంధ్రదేశములో దొరికిన అశోకపు వదయావన
కానములలో పీఠ అను దేశమును నలుగురు గ్రీకు కర్తవులు
వీరిని చెప్పుచున్నది. దీని కల న ఇండియానుంధ్రము
విశాఖతో చాలకాలమునుండి నుండియున్నట్లు తేలు పడు
చున్నది.

మన తెలుగుదేశమునందు ఒక పురాతనపు సామాన్య
గా నన్నింటి నెన్నియోకానమునుండి వచ్చుచున్నది. ఒక
రాజును ఏడుగురుకడుకు లుండియున్నను, వారు వేటకు పోయి
ఏడువేల వెచ్చి ఎండవేసియున్నను, వాటిలో నొకవేల ఎండ

పోవుటచే, దానిని కారణము అనుగా, దుబ్బు అడ్డము వచ్చెనని
చెప్పియున్నను, దుబ్బును ఎందుకు అడ్డమువచ్చితిని అని అడుగగా
అది అవు మేమిదని చెప్పియున్నను, అవును ఎందుకు మేమి
లేదనియుడుగగా పిల్లవాడు మేమిదని చెప్పవలెను, పిల్లవానిని
దానికి కారణ మడుగగా నేదోకాదు చెప్పియున్నను నొకభ
వచ్చుచును. కథ అంతమై తరువాత "కథ కథ విక
సోయి వది చువచు ఇంటికి వచ్చి నామని" అను
వాక్యము చెప్పి దానిని లించెను. ఇదియే ధ కం దేశములో
జాలకాలమునుండి వాడుకల నున్నది. కథ అయినరెండువేల కం
మనందు "కూటాకూట" అనుకథములలో అనిముగి యు దీ
నికలను కారణ మదేశములకు సుబంధము చరిత్రమునుండి యా
న్నట్లు కనబడుచున్నది.

భాషాశాస్త్రమునట్టి చూచిన శ్రీ పూ. రెండుమూడు
కథాబులులలో ఇతరదేశములలోను మనదేశములోను వాడబడిన
మాటలు ఒకేకాని నొకటి పోలుచున్నవి.

విభక్తులను గుడులని పేరుండిట్లు తెలియుచున్న
ది మనవారిలో హితము గలదే, క్విర, కింపురును, మొదలగు
వదములు వాడుకలోనున్న సంగతి వివరించు.

ఈ జప్తుదేశములను పరమియును గోరిక ప్రపంచ
ములోని వికీరములలో నొకటి. కొంతమందిరాజులకనుకలకు
పూర్వపుడు ప్రపంచములో కలిగి కర్మంధిమియగు వస్తువు
ను సహితము వానిలో వాటివెల్లులచుట వారిలోనుండియు
కనబడుచున్నది. ఎన్ని సంవత్సరములకువారి క్రమముచిను,
వారివెల్లులవస్తువులు కడిపోవకుండునట్లు చేయుచున్న మేది
యో వారికి తెలిసియుండినట్లు కనబడుచున్నది. ఇటీవల నొక
గోరిని కర్మంధిమియు ఒకరాజుకనుకతో నొకపుస్తకము దొరికి
నది. దానిజదువు అప్పయు మనకేకను కలుగలేదు. కాని
దానిలో కర్మంధిమియున్నది. ఆంధ్రదేశముయొక్కది. ప్రాచీ
న ఆంధ్రులకు, విభక్తులకిని సంబంధమున్నదని తెలి
యుచున్నది.

క్రీస్తుకు పూర్వము 400 లే 500 సంవత్సరములలో
ఆంధ్రకర్మంధిమి (గ్రీకుదేశమువారు వివాహమాడినట్లు కన
బడుచున్నది. వెనోల్తయై అనువాదు ఇచ్చినట్లు వివాహ
మాడి కన జన్మదేశముల దీని నిపోయియున్న అచ్చట తన
స్నేహితులకు విద్యనొప్పి ఇండియాదేశపురితిని కండిడి. పరాధ
ముల భుజింపజేసినట్లు కనబడుచున్నది. చరిత్రలో వంట అను
దేశముయొక్క పేరున్నది. ఇది ఇచ్చట పిలువబడుచున్న
సోమాలి ల్యాండుయో, తన మేసోపొటేమియో అయి యుండ
నచ్చునని ఊహించుచున్నాడు. ఈసేత శ్రీపూ. 8000 కలి
లందు ఉండునట్లున్నది. ఇచ్చట జనులకు అనేకములకు ఒడ
లుండినయియు తమ పూర్వుల జన్మభూమికి వెళ్ళు ఒడలతో
వైలునడిచువలెను ఎర కముదము ద్వారా ఒక సముద్రపు
తీరము చేరుచుండునట్లున్నది. అచ్చట కొబ్బరిచెట్లు ఉండెను.
అచ్చటినుండి కొన్నిదినములు ప్రయాణము చేసినరెండువేల కిమ
గమ్యస్థానమును చేరుచుండెను. వారు "అమ్య" పేరిట
(నఖవు) అను కట్టములు వాడబడుదేశమునకు వచ్చుచుండిరి.
ఇచ్చట సహితము బొంబాయి మొదలగు ప్రాంతములలో నున్న
జనుల తమ వివాహకార్యములు తీరస్థిమియపు చెల్లు వా
స్యగ్రామములకు వచ్చుచుండుట మనము చూచుచున్నాము
కదా!

శ్రీ పూ. ఏనువండు సంవత్సర ప్రాంతమున జర్మనీదేశ
ములో కలలందు మిక్కిలి నమ్మకమున్నట్లు కనబడుచున్నది.
ఈనీయు ఆంధ్రదేశములో వాటికి సరిపోలునట్లు వీరికి వారికి
సంబంధ మున్నట్లు కనబడుచున్నది.

క్రమక్రమముగా నాగార్జునదేశ దేశముపోయినదిన వాద
మతము విశాఖానందు వ్యాపించెను. గోరియని వ్యాఖ్యాత్రు
ములు మనదేశమునుండి వెళ్లిపోయినది. అలగ్నాండరు దండయా
త్రతో తిర్క్కాత్రులు హిందూదేశమువెంటికి పోయెను. నా
గార్జునుకు, భుక్తి, డిక్టోగడు అను ఆంధ్రులకాలములో
తిర్క్కాత్రులు వికీ, లెబరినది. కాత్రులకు కారణము
చార్యాలు. వీరు వికీకాదములు చేయవారంభి. వికీ ఒక
దాహాణము నిర్మించుచున్నాను. మీరు కార్యముల నెండుకట్టెలు
చున్నార అని అడుగువారు. పరలోకమును పూర్వము ఈ
కార్యముల తెల్లెభోవనవార్తములు చుట్టులను జవాబువచ్చె
డిది. అయితే మీరు ప్రయాణముచేయుచు, ఒక క్రాంతిచూసె
ల్లువపుడు మీవారు మీపేరుమీద ఇంకొకరికి భోజనము కట్టి
ప్రయాణముమీదనున్న మీవారలకు చుట్టుగా అని చార్యాలు
అడుగుచుండినారు.

నాగార్జునదేశములో వైద్యశాస్త్రమునొకరకము చాల
వృద్ధిచెందినట్లు నడక నులున్నది. ఇటు వాదముకథలు కథలకు
నాగార్జునమును, అటు చార్యాలు కథ వికీకాదములను
చేయుటచేతను, రెండుమతములూరిని సంక్రమించుటకై ఒక్క
కొత్తముగ మేస్తుడెను. ఇట్టి సమయములో ఆంధ్రభాష వృద్ధి
చెంది యుండవచ్చును.

పూర్వపు ఆంధ్రుల శాస్త్రము చూపుటకు 4వ శతాబ్దమున
కథయే నిరర్థకము. ఆంధ్రులు యుద్ధము కు వెళ్లిపోయియు ఇంటి
కివచ్చినపుడు భార్యలు, కలియు, అను సన్నివహితములు
చూపివెళు పీచేసి నీళ్లువెట్టియున్నను, అను సన్నివహితము
లోకగా వసువులెచ్చి ఇచ్చియున్నను, ఇది వియి అయిన అడుగు
నపుడు, యుద్ధములోనుండి పారివచ్చిన కరువార, అనున వారి
తో సమానముగా నయ్యెను. కనుక అట్లుచేసితిమని చెప్పినట్లును,
కోమముచ్చి భద్రతక్రమ మరల యుద్ధమునకుపోయి ఘోరము
గా పోరాడి పీనస్యమును చేరెనని చరిత్ర లేవనెత్తవలెను
చున్నది.

పిలడోఫియా పట్టణములో మన పూర్వులు వ్రాసిన
యొక గ్రంథముయొక్క భాషాంతరీకరణము ఇటీవల ముద్రిత మై
నది అంతికాలములో దాని జతువుభాషా లభించుగాక యని
కొరుచున్నాను.

ఆంధ్రవారి సామాన్యమైనది కాదనియు, చాల పురాతన
మైదయము చూపుటకు కొన్నిసంగతులు తెల్పినాను. ఇప్పుడు
మన ఆంధ్రవాద్యమును ఇతరులు చదువుటకు విస్తారము అన
సరము కలుగుటలేదు. మనము వైస్సు మొదలగువాని నేర్ప
వలె నని ఇంగ్లీషు చదువవలసియున్నది. ఇయే ప్రకారము
క్రైస్తవమును కొంతప్రామాభ్యు మున్నది. మనతెలుగు
భాషలోనున్న త్యాగరాయకృతుల మాత్రము గానము నేర్చు
కొనుటకు, తెలుగురానివారు సహితము వల్లకేయచున్నాడు
కనుక మనభాషను ఇతరులు చదువుటకు అనసరమును పుట్టించ
వలసి యున్నది. దీనికై భాషాపరిచేసి యమూల్యగ్రంథముల
వ్రాయుటకై ప్రయత్నించు కొనుచున్నాను.

అన్యభాష వైస్సుపద్యమును కొనియాడుచు శ్రీయు
త భావరాజు వెంటకృష్ణరావు గారిచే వ్రాయబడిన ఆంధ్రనా
రాజీవచరిత్రమునుండి కొన్ని సంగతుల నూహించుటయే కాక ఆం
ధ్రుల ప్రతిభను గురించిన మరియొకయోసంగతుల వెల్లిరి. వీరు
హైదరాబాదుకు వచ్చి కొలదికాలమే అయినను ఇచ్చటి సం
స్థలలో బాగాని ఆంధ్రుల యభివృద్ధికై చేయుచున్నప్రయత్న
ములు చాలప్రశంసనీయములు. శ్రీయుత రాజగోపాలరావుగారు
హైదరాబాదుకు వచ్చుటకు వీరే కారణము.

కొమ్మవంపు సుబ్బారావు

వీహారివాణసంఘా జగ్గి క్రింద. ఒక్కొక్కటి
గ్రంథము వెల 8 అ 10-20 రాయలు
రంగురంగుల కులాబాయి, కాకరపూవులెల్ల, టిపా
కాయలు, వెన్నుదొడ్లు, చక్రవాణములు, నక్షత్రములు,
కోమనకాండలు, తారాచక్రము, చివ్వులు, చేగోలి,
బంగారువాన, కండివాన, అక్షరములు, అవుట్లు, చేతలు,
ఫోటోలు, భోజనములు, భుజనములు అన్నిదేశములలోనిది
995 ముజువాణీ. వ్రెన్, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

"Agale" 2957

నెల్స్ ఫిల్లింగు ఫవుంటన్

వేనాలు

రూ. 2-0-0	[డబ్బులు రూ. 15-0-0]
గాజు పాళీలు రూ. 0-4-0, డబ్బు 1-14-0	
గాజుపాళీలు	" 0-4-0, డబ్బు 1-14-0
కలములు	" 0-4-0, డబ్బు 1-14-0
కలర్ బాక్సు	రూ 0-10-0
(6 పెన్సిలు గలది)	డబ్బు " 6-0-0

వర్తకులకు గ్రామము మీద మంజూరుమన యివ్వ
బడును.

విక్రొరి యా డి ఫో

మైలాపూరు, మద్రాసు

ఆంధ్ర పత్రిక

ఆంధ్ర పత్రిక కార్యాలయమున దొరకు ఆమూల్య గ్రంథములు

తిలక్ మహాశయుని జీవితము సంపూర్ణోపన్యాసములు. (మా. సత్యనారాయణశాస్త్రి విరచితము)	...	2	4	0
హిందీ బాలశిక్ష (తెనుగు తెలిసినవారందరు శ్వయముగ హిందీ నేర్చుకొనుటకు అనుకూలముగ నట్లు వ్రాయబడినది)	...	0	6	0
హిందీ మొదటివాచకము డిట్	...	0	6	0
ఆంధ్రోత్సవము-మొదటి అయిదు ఆంధ్ర మహాజననధిప ఆహ్వానసంఘాత్యక్త అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	...	1	8	0
శ్రీరామవిజయం-నాటకము 0 8 0 శారదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము	...	0	4	0
ఆరాధనవిధి 0 4 0 ఆత్మజ్ఞానా సంఘము (శరీరము విడిచిన తరువాత ఆత్మస్థితి)	...	0	8	0
శబ్దకోముది (నిఘంటువు జేబులోనిముడునది) ...	...	1	4	0
సత్యవత్సవ పాఖ్యానము. పద్య కావ్యము. కవిత్యము కడు రసవంతమై ముద్దులు మూటగట్టుచున్నది. కల్పనలు మెంతు. ఈ గ్రంథమును జేపట్టిన పాఠకుల కొకపద్యమేని వదల మది జనింపదు.	...	1	0	0
శ్రీ గురుబోధామృతము అను వేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కట్టమంచి తిరుమలమ్మగారు వ్రాసినది.	...	0	4	0
హిందీ తెలుగు ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ వెల 1-0-0 సంగీత శబ్దంతకముని ... వెల 0-8-0	...	...	...	...
తత్వమచంద్రిక ... వెల 1-0-0 సటికా ఆస్థాశబ్దచింతామణి 0-12-0	...	...	...	...
పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.	...	...	...	...

పాలసుగంధ లేహ్యము

ఇది రత్నకుర్చీ శ్రేష్ఠమయినది సవాసానుభూతి, మేహాపాదము, నుచ్చలు, చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగు వాటిని ఖండించును. 4 డెబ్బల చాలును. 20 టు|| డెబ్బ 1-4-0 ఐ. పి. 0-8-0
కూష్మాండ లేహ్యము.
ఆత్మజ్ఞము, నిశ్చలక, కాన్యధీత, భుజబద్ధము, కమాపులో మంట, మొదలగు వాటిని హరించును. చాలును. 20 టు|| డెబ్బ 1-4-0 2 డె|| ఐ. పి. 0-8-0
పి. శి. పి. అండుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, (8851-4) పెరిశేషి-పెన్నానగరం.

చాకులు-తాళములు

మంగళికత్తులు.
అంధ్రసాదరణచే చేయబడినది. మెరుగునైనది. మెంతునే ధర్మశాస్త్రమును గూర్చును. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్ కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు etc. 8081 పెద్దాపురం. (నోదావరెడ్డి) పెరిగ్రాఫిక్ అడ్రెసు: "ఇండియన్" పెద్దాపురం.

సత్యవత్సవ పాఖ్యానము

శ్రీ 1-కి ధర రు 1-0-0. పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము. ఇయ్యది సర్వపురమాహాత్మ్య కథను ఆధారముగాగొని వ్రాయబడిన క్రొత్త కావ్యము లలితమగునైతి. భారాళమగు కవిత్వధార. పండితులు మెచ్చుకొన్నది. ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము, 7, తంబుకెట్టిపేడి, మదరాసు.

The Zandu Pharmaceutical Works Ltd.

Elphinstone Road, Bombay.

జాండు పర్మాటికల్ వర్కుస్

లిమిటెడ్, బొంబాయి.

మొదటిరకం చంద్రప్రభా మూత్రము

ఇది శలాజతు లోహాధిస్థములు, మూత్రక భవ్యము, మొదలగువాటిని శక్తి శాస్త్రోక్తముగా తయారు చేయబడినది. మూత్రముతో కలిసిపోవు వ్యక్తులు, మూత్రమునందు తీపి (phosphate), తెలుపు మొదలగు పెక్ రోగముల, నడుమ నొప్పి, వాతరోగము, జ్వరములు, బలహీనత యితర శ్రీగంబంధమైన అంటువ్యాధులు మొదలగువికల్పక కుదురును. ఒక టులము: ఔషధముల బుడ్డి 1-కి ధర రు 1/5/0 4 బుడ్డుకు ఒకసారి అర్ధరూప పంపిన ప్యాకెట్టు పోస్టు ఖర్చులు యిగాము. మా ఔషధముల క్యాటలాగ్ యి శామగూడు పంపును.

Sole Agents

H. Damodar & Co.,

43 China Bazaar Road, Madras.

వెంట్రుకలే ఆందము?

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

"Everybody's favourite Toilets, Kaminiya Oil, & Otto Dillbahar, Sold everywhere,"

వెంట్రుకలు దువ్వెనతో ఊడిరాకమునుచే త్వరపడుము. ఊడినప్పుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంట్రుకలుపాడైపోవును.

అంతవరకు రానియవద్దు

నేడే

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు

(ఇది రిజెప్టరు చేయబడినది.)

వెంట్రుకల కట్టి రోగమున్నను, రోగ మంద్య మున్నను, యిది దివ్యమధము వెంట్రుకలు చిట్టుట గాని, గడకుగ వాని యుండదు మీ వెంట్రుకలు మరల యెప్పుటి మెత్తదనమును గల్గి కట్టుకలె నుండి మెరయు చుండును.

ఈ రోగమునే దీనిని తరిమింపి చూడుము

వెంట్రుకలు దువ్వెనతో ఊడిరాకమునుచే త్వరపడుము

కామినీయా తలమూసెన నిన్ను శక్తిశాస్త్రోక్తముగ జేయును.

కల బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయి. ఐ. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని వోట్లలోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది.

మీకు నువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినప్పుడు

"ఓటో దిల్ బహారు"కు వ్రాయుము.

ఇది రిజెప్టరు చేయబడినది. ఆర్యశుభ్రమైన శుభముగలది.

కొన్న బుడ్డి 15 ధర రు 2-0-0

ద్రావణ బుడ్డి 15 ధర రు 0-12-0

ద్రావణ బుడ్డి 1-కి ధర రు 0-8-0

ఇది మందు లమ్మవారంకరికొత్తపల్లి, శరకు అమ్మవారంకొత్తపల్లి దా దొరుకును. తరున్న,

సోలు యేజంట్లు:- ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికలు కంపెనీ,

155 జమ్మామశేడు, బొంబాయి.